

ΠΟΝΩ

ΠΟΝΩ κ. **ΠΟΝΑΩ**, ρ. [<αρχ. πονῶ], πονώ. **1.** υποφέρω σωματικά ή ψυχικά: «πονώ, κάθε φορά που σκέφτομαι τον κατήφορο που πήρε αυτό το παιδί». (Λαϊκό τραγούδι: αλήτη μ' είπες, μα κι εγώ, χωρίς να σε μισήσω, γελώ, ακόμα κι αν **ΠΟΝΩ**, για να μη σε λυπήσω). **2.** προκαλώ σε κάποιον ψυχικό πόνο: «με πόνεσαν πολύ τα λόγια που είπες». **3.** έχω έντονο συναισθηματικό δεσμό με κάποιον ή με κάτι, ενδιαφέρομαι έντονα για κάποιον ή για κάτι, αγαπώ πολύ κάποιον ή κάτι: «πονάει τόσο πολύ τη Θεσσαλονίκη, που δεν μπορεί να κάνει στιγμή μακριά απ' αυτή την πόλη || είναι δικός μου άνθρωπος και τον πονώ || το πονώ αυτό το σπίτι, γιατί το 'χτισα με τα χεράκια μου». (Λαϊκό τραγούδι: σε **ΠΟΝΕΣΕ** η καρδιά μου και σε γουστάρει, θέλω τα δυο σου χέρια για μαξιλάρι). **4.** απρόσ. **ΠΟΝΑΕΙ**, αναφορά ή λόγος που προξενεί ψυχική ενόχληση. (Λαϊκό τραγούδι: άσ' το να πάει, άσ' το, άσ' το **ΠΟΝΑΕΙ** άσ' το, μη βάζεις όρους, γι' αγάπη μιλάμε και στην αγάπη συμφωνίες δε χωράνε). (Ακολουθούν 24 φρ.).

- γάιδαρος γκαρίζει; Κώλος του πονεί, βλ. λ. [κώλος](#).

- δεν τα πονάω τα λεφτά ή τα λεφτά δεν τα πονάω, βλ. λ. [λεφτά](#).

- εκεί που πονάει ή εκεί που τον πονάει, βλ. λ. [εκεί](#).

- με χτυπάει εκεί που πονώ, βλ. λ. χτυπώ.

- ο κώλος σου πονάει; βλ. λ. [κώλος](#).

- όποιο δάχτυλο κι αν κόψεις, πονάει, βλ. λ. [δάχτυλο](#).

- όποιος κλοτσάει τ' αγκάθια, πονάνε τα πόδια του, βλ. λ. [πόδι](#).

- όποιος πονάει, γαϊδουρινά φωνάζει, βλ. λ. [γαϊδουρινά](#).

- πονάει δόντι, βγάζει μάτι, βλ. λ. [δόντι](#).

- πονάει δόντι, κόβει κεφάλι, βλ. λ. [δόντι](#).

- πονάει κεφάλι, κόβει κεφάλι, βλ. λ. κεφάλι.

- πονάει το δοντάκι μου, βλ. λ. δοντάκι.

- πονάει το δόντι μου, βλ. λ. [δόντι](#).

- πονάει το μυαλό μου, βλ. λ. μυαλό.

- πονάω παντού, βλ. λ. [παντού](#).

- πότε ο Γιάννης δεν μπορεί, πότε ο κώλος του πονεί, βλ. λ. [Γιάννης](#).

- πού σε πονεί και πού σε κόφτει! βλ. συνηθέστ. πού σε πονεί και πού σε σφάζει(!).

- πού σε πονεί και πού σε σφάζει! απειλή για άγριο ξυλοδαρμό ή ο άγριος ξυλοδαρμός: «τον έπιασε στα χέρια του κι όπως ήταν νευριασμένος, πού σε πονεί και πού σε σφάζει! || αν σε πιάσω στα χέρια μου, θα σ' αρχίσω πού σε πονεί και πού σε σφάζει!».

- σε πονάει; (ειρωνικά για ενέργεια ή κατάσταση) σε πειράζει; σε ενοχλεί(;): «σε πονάει που ο άλλος πέρασε στο πανεπιστήμιο κι εσύ όχι; || σε πονάει που ο άλλος μορφώθηκε στη ζωή του κι εσύ έμεινες κούτσουρο;». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το γιατί και άλλοτε η φρ. κλείνει με το τώρα.

- τον πονά η καρδιά μου, βλ. λ. καρδιά·
- τον πονά η ψυχή μου, βλ. λ. [ψυχή](#)·
- του φιδιού το δάγκαμα ύστερα πονεί, βλ. λ. [φίδι](#)·
- χίλιες ξυλιές σε ξένο κώλο δεν πονάνε, βλ. λ. [ξυλιά](#)·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας